

LUNGUL DRUM AL ÎNVĂȚĂMÂNTULUI SUPERIOR CĂTRE STANDARDELE EUROPENE

Drumul până la un învățământ superior la standarde europene este lung. Personalul didactic pare insuficient, unui cadru din acest domeniu îi revin mai mulți studenți decât în majoritatea țărilor UE. Iar trendul este unul descendent, facultățile fiind azi mai puține decât în urmă cu un deceniu. Numărul tinerilor din străinătate care vin să se specializeze la noi parcurge o tendință de creștere, dar reprezintă încă o pondere mică în total. Programele de masterat și doctorat cunosc, în schimb, o evoluție pozitivă, atrăgând tot mai mulți cursanți.

România are 19,8 cadre didactice la un student, astfel că ne situăm sub media Uniunii Europene, de 15,3 cadre la un student, după cum arată datele oficiului de statistică Eurostat. Țările din regiune au cote mai bune la acest capitol: Slovacia – 11,4, Bulgaria și Ungaria – 11,5, Polonia – 13,8, Cehia – 15,0. De altfel, în numai patru state membre UE se lucrează cu mai mulți studenți decât la noi: Italia – 20,3, Belgia – 21,0, Cipru – 22,0, Grecia – 38,7. Țara noastră cuprinde 90 de instituții de învățământ superior, în cadrul cărora funcționau 546 de facultăți în anul universitar 2019–2020, potrivit celui mai recent raport pe această temă, publicat de Minis-

terul Educației. Învățământul de stat predomină în fața celui privat, deținând 60% dintre universități și 74% din totalul facultăților. Astfel, potrivit Raportului, avem pe teritoriul țării 55 de instituții de învățământ superior de stat și 35 particulare, cu 407 facultăți de stat și 139 de facultăți particulare.

În condițiile în care ne prezentăm mai slab decât majoritatea statelor europene, sistemul cunoaște un fenomen de contractare. Numărul total de universități înregistrează un trend descendent în ultimul deceniu, „situație determinată, în primul rând, de scăderea numărului de universități particulare, concomitent cu păstrarea, în aproximativ aceiași parametri, a rețelei de învățământ superior de stat”, menționează **Raportul privind starea învățământului superior din România (2019–2020)**, publicat de Ministerul Educației.

Avem tot mai puține facultăți, dar și tot mai puțini studenți. Trendul descrescător parcurs de instituțiile de învățământ superior se corelează cu tendințele înregistrate la nivelul efectivelor de studenți. Astfel,

numărul tinerilor înscriși în programele de licență a scăzut semnificativ în perioada 2011–2016, de la 539.900 la 405.600, apoi a crescut ușor, la 408.200 în anul universitar 2017–2018, după care a urmat un nou declin, la 407.400 în 2019–2020.

Statul își ia „partea leului”

Deși are o acoperire în scădere, statul își ia „partea leului” și în ce privește efectivele de tineri studioși. În anul universitar 2019/2020, în sistemul de învățământ superior din România au fost înmatriculate 543.300 de persoane, cu 9.000 mai mult decât în anul precedent. La nivel național, urmau programe de studii universitare de licență circa 75% din totalul studenților, universitățile de stat având 73,9% din totalul studenților lor înmatriculați numai la acest ciclu. În universitățile particulare, procentul celor de la studii de licență era de 82,5%. Restul de 25% din totalul celor aflați la studii era repartizat astfel: 20,5% – programe de studii universitare de masterat, 4% – programe de studii universitare de doctorat, iar 0,5% – programe de studii

Dacă în 2011 existau 614 facultăți în România, până în 2018 numărul acestora coborâse la 545, pentru ca apoi să urce infim, la 546 în anul universitar 2019–2020.

Sistemul național de învățământ superior acoperă municipiul București și 37 de județe. În patru județe (Botoșani, Giurgiu, Ialomița și Vaslui) nu există facultăți.

postuniversitare (programe postdoctorale, programe de studii aprofundate și academice postuniversitare, programe de studii postuniversitare de specializare).

Câți tineri vin din afară

Numărul studenților străini care învățau în universitățile noastre în anul 2019-2020 era de 27.111, reprezentând o pondere de 6,7% din total. În ultimii cinci ani, atât efectivul, cât și ponderea

acestora au urcat ușor. Anul universitar 2014-2015 număra 21.684 de studenți străini, respectiv 5,3% din total. Între aceleași perioade comparate, numărul cursanților străini de la învățământul superior particular a scăzut de la 2.453 la 2.130, în timp ce ponderea lor a crescut de la 3,7% la 3,8%. În ceea ce privește studenții străini care au ales o unitate de stat din România, a crescut atât numărul acestora, de la 19.231 în anul universitar 2014-2015 la 24.981 în 2019-2020, cât și procentajul lor în total, de la 5,6% la 7,1%.

De ce scad înmatriculările

În pofida faptului că anul universitar 2019-2020 a cunoscut o creștere, față de anul precedent, a numărului

de cursanți înscriși la programul de licență, se remarcă o diferență majoră între numărul celor înscriși în anul universitar 2011-2012 și al celor din 2019-2020 (cu 132.500 mai puțini cursanți), relevă datele statistice de care dispune Ministerul Educației. În viziunea specialiștilor din cadrul ministerului, scăderea numărului de înmatriculări de la un an la altul a fost determinată de un complex de factori: ponderi mai reduse de absolvenți de liceu care au promovat examenul de bacalaureat; număr mai mic de persoane care aleg să urmeze simultan mai mult de un program de studii universitare (spre deosebire de anii anteriori); scăderea demografică a populației de vârstă teoretică de școlarizare la acest nivel de studii (19-23 de ani). Alte posibile cauze care au condus la scăderea drastică

CE SPUN CIFRELE

a numărului de studenți sunt rata crescută de părăsire timpurie a sistemului educațional preuniversitar și fenomenul migrației externe, care afectează numărul celor care pot să accedă la acest nivel educațional.

Masteranzii – atrași de Afaceri, administrație și drept

Programele de tip masterat au atras 113.950 de cursanți în anul universitar 2019-2020, sensibil mai mulți decât în 2014-2015, când au fost 107.092 de cursanți, efectivul cunoscând o scădere la 104.739 în 2015-2016, după care au urmat creșteri constante.

Distribuția studenților din aceste programe, pe cele 10 grupe de specializări de bază, evidențiază ponderi mai ample la unele grupe de specializări precum: Afaceri, administrație și drept (26,2%); Inginerie, prelucrare și construcții (21,7%). Ponderi ridicate se înregistrează și în rândul specializărilor: Științe sociale, jurnalism și informații (11,3%); Arte și științe umaniste (9,7%). Cele mai mici ponderi se observă la: Sănătate și asistență socială (3,4%); Agricultură, silvicultură, piscicultură și științe veterinare (3,9%); Servicii (5,4%). În ceea ce privește grupa de specializare care a reușit să atragă din ce în ce mai mulți beneficiari în intervalul 2014-2020, Științele educației a cunoscut cea mai mare creștere a numărului de masteranzi (de la 2,3% la 5,5%).

Științele educației, în topul programelor postuniversitare

Programele postuniversitare de formare și dezvoltare profesională vizează actualizarea sau dezvoltarea unor unități de competență solicitate de standardele ocupaționale și sunt dedicate absolvenților. Datele statistice raportează un total de 2.699 de persoane participante în anul 2019/2020. Numărul de persoane înscrise la aceste programe a cunoscut o ușoară creștere

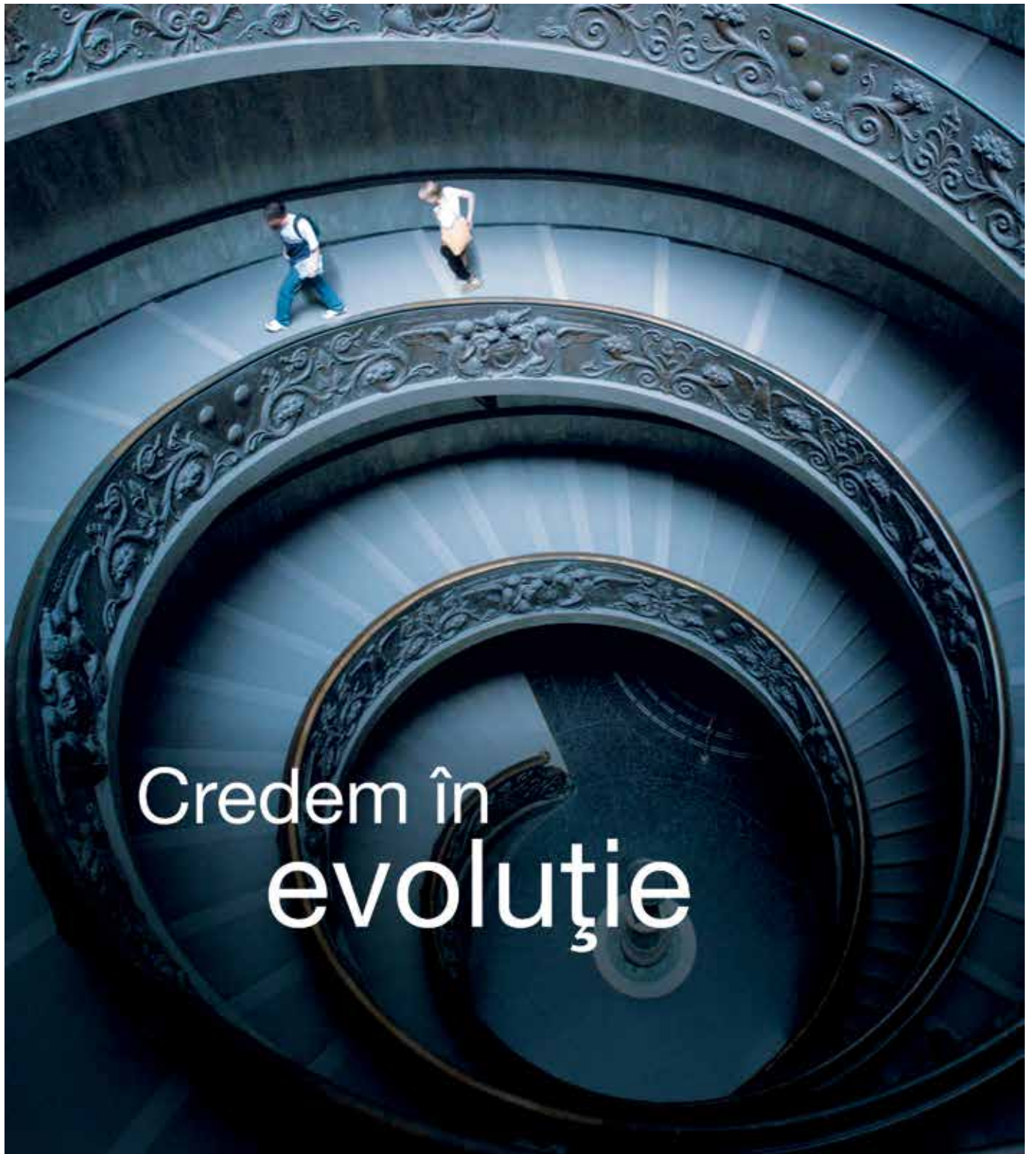
(de doar 198 de persoane), față de anul universitar precedent și se află sub nivelul din 2014/2015 (când au fost 4.000 de persoane). La nivelul anului 2019/2020, mai mult de jumătate dintre studenții înscriși în programe postuniversitare sunt cuprinși în domeniul Științele educației (64,6%). La nivelul grupelor Agricultură, silvicultură, piscicultură și științe veterinare și Sănătate și asistență socială nu sunt studenți înscriși în programe postuniversitare, situație întâlnită și în anul universitar precedent. Cele mai mici ponderi se observă la nivelul grupelor: Servicii (2,0%); Științe socia-

le, jurnalism și informații (2,1%); Inginerie, prelucrare și construcții (4,5%); Afaceri, administrație și drept (5,6%); Tehnologiile informației și comunicațiilor (6,0%).

Vom avea mulți doctori în Inginerie și construcții

21.666 de cursanți erau înscriși la studii universitare de doctorat în anul universitar 2019-2020, evident mai mulți decât în urmă cu cinci ani, în 2014-2015 fiind înscriși la această formă de învățământ 18.777 de cursanți. Analiza distribuției doctoranzilor după apartenența la grupe de specializări evidențiază diferențe semnificative. Astfel, ponderile cele mai ridicate de doctoranzi s-au înregistrat la specializările: Inginerie, prelucrare și construcții (27,2%); Sănătate și asistență socială (19,6%). Alte specializări cu ponderi importante de studenți doctoranzi sunt: Arte și științe umaniste (17,2%); Afaceri, administrație și drept (9,6%). Cele mai mici ponderi s-au înregistrat în rândul grupelor: Științele educației (1,2%); Tehnologiile informației și comunicațiilor (3,0%); Servicii (3,4%).

Credem în
evoluție

ALPHA BANK

DRUMUL CĂTRE PERFORMANȚĂ. CONSORȚIUL CELOR 5 PROPUNE 10 TEME DE POLITICĂ EDUCAȚIONALĂ

Reprezentanții celor cinci mari unități de învățământ superior din Consorțiul Universitaria au formulat propuneri de măsuri pentru recunoașterea și stimularea performanței în universitățile românești. Inițiativa a venit ca urmare a unei conferințe online care a reunit 65 de participanți – rectorii, președinții Senatelor Universitare, prorectorii, alți membri ai Consiliilor de administrație, oficiali ai organizațiilor studențești și ale celor sindicale de la aceste instituții. Consorțiul Universitaria cuprinde Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași, Universitatea „Babeș Bolyai” din Cluj-Napoca, Universitatea din București, Universitatea de Vest din Timișoara și Academia de Studii Economice din București. Conferința s-a axat pe un schimb de bune practici în contextul special al activităților

desfășurate în ultimele trei semestre și în perspectiva anului universitar 2021-2022. Concluziile și propunerile au fost structurate pe 10 teme de politică educațională.

Management universitar

- Susținerea inițiativei Ministerului Educației cu privire la implementarea unui program de finanțare a cercetării în învățământul superior, măsură propusă în repetate rânduri de Consorțiul Universitaria.
- Organizarea în comun a unor programe academice, inclusiv cu dublă diplomă și/sau utilizarea sistemului de microcredite, precum și utilizarea împreună a bazelor de practică pe care le dețin universitățile.
- Îmbunătățirea sistemului de finanțare prin calcularea costului real pe student și asigurarea unui sistem echilibrat de cuan-

tificare a indicatorilor relativi și absoluți luați în calcul la finanțarea suplimentară.

- Reprezentarea corespunzătoare a Consorțiului pe universități și pe domenii de studiu în toate consiliile consultative ale Ministerului Educației și în structurile de conducere ale acestora.
- Revizuirea domeniilor prioritare în noul context național și european și corelarea acestora cu cerințele actuale și viitoare ale pieței muncii.
- Manifestarea unei deschideri mai mari față de celelalte consorții universitare din mediul universitar românesc, prin organizarea unor întâlniri anuale cu reprezentanții acestora.
- Susținerea necesității procesului de vaccinare a membrilor comunităților universitare, care trebuie să se desfășoare în raport cu reglementările legale în vigoare.

- Adaptarea legislației privind modul de organizare a învățământului superior la condițiile post-pandemie, valorificând experiențele pozitive din perioada organizării online a activităților didactice.

Bune practici în activitatea legislativă universitară

- Organizarea unor întâlniri periodice între decidenții în materie de politică educațională națională și președinții Senatelor Universitare.
- Armonizarea criteriilor de performanță academică la nivelul Consorțiului Universitar, astfel încât acestea să reflecte mai corect contribuția la funcțiile universității moderne.
- Întărirea relațiilor de comunicare la nivelul Senatelor în cadrul Consorțiului, prin crearea unui forum de dezbateri la care să participe reprezentanții Senatelor universităților membre.
- Transmiterea către CNATDCU (Consiliul Național de Atestare a Titlurilor, Diplomelor și Certificatelor Universitare) a unor puncte de vedere armonizate la nivelul Consorțiului, privitoare la structura standardelor minimale.

Calitate în educație

- Universitățile membre ale Consorțiului Universitar apreciază faptul că, la aproape 10 ani de la crearea cadrului legal general de organizare a masteratului didactic, acesta a fost implementat în anul universitar 2020-2021. Învățământul preuniversitar românesc parcurge o perioadă critică din perspectiva resursei umane înalt calificate. Meseria de cadru

didactic rămâne, în continuare, una neatractivă. În acest context, este esențială finanțarea corespunzătoare, fie printr-un proiect specific, similar celui aflat în derulare, fie într-un alt mod, identificat de Ministerul Educației.

- De asemenea, pentru o pregătire corespunzătoare a absolvenților, se consideră a fi necesară creșterea numărului de ore alocate disciplinelor de specialitate, fără a impacta numărul de ore alocate disciplinelor psihopedagogice.
- Totodată, se solicită Ministerului Educației ca diploma absolvenților de masterat didactic, care urmează și a doua specializare, să cuprindă explicit o referire la cele două specializări.
- Pentru a facilita accesul absolvenților pe piața muncii, Consorțiul propune o flexibilizare în introducerea programelor în RNCIS (Registrul Național al Calificărilor din Învățământul Superior), în sensul de a alege ocupații din una sau mai multe grupe de bază.
- La nivelul instituțiilor de învățământ superior se realizează aproape continuu activități de raportare a diverse tipuri de date. Astfel, este necesară o abordare unitară la nivelul instituțiilor publice care colectează date din sistemul de învățământ superior, care să reducă eforturile în procesele de raportare, prin evitarea redundanțelor, dar și prin evitarea supraunerii perioadelor de raportare.
- În contextul în care la nivel european se fac progrese însemnate în ceea ce privește schimbarea de paradigmă dinspre învățământul centrat pe competențe înspre cel centrat pe rezultate ale învățării, este de dorit ca și România să facă pași impor-

tanți în această direcție, ieșind din obișnuința istorică de a acționa doar reactiv și trecând spre implementarea sistemelor care funcționează în alte țări europene. Astfel, din partea instituțiilor implicate (ARACIS, ANC), dar și a Ministerului Educației, sunt așteptați pași concreți, printre care se poate menționa explicit modificarea standardelor specifice, care să nu mai cuprindă nomenclatoare cu discipline, ci cu rezultate ale învățării.

Cercetare, dezvoltare, inovare

- Susținerea pe care Ministerul Educației a acordat-o în acest an cercetării universitare, conform Ordinului nr. 3747/2021, este o inițiativă care trebuie permanentizată și dublată de o finanțare din programul-nucleu pentru funcționarea infrastructurii de cercetare existente și a resursei umane implicate, astfel încât universitățile să-și poată propune și proiecte pe termen mediu și lung pentru dezvoltarea cercetării universitare.
- În privința finanțărilor naționale pentru proiectele de cercetare, este absolut necesară publicarea unui calendar multianual al competițiilor de proiecte, predictibilitatea și repetabilitatea granturilor fiind în măsură să mobilizeze resursele cele mai importante din sistemul de cercetare românesc.
- Este necesară o suplimentare semnificativă a sumelor disponibile în cadrul tuturor competițiilor de proiecte finanțate din bugetul național.
- O reformare a sistemului de evaluare în cadrul competițiilor de proiecte organi-

